

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2026.2.16>
CZU: 398(=135.1):37.015:373.3

VALORIFICĂRI ALE BASMULUI ÎN FORMAREA IDENTITĂȚII ETNICE A ELEVILOR CLASELOR PRIMARE

Luiza Lenuța AXINTE,
doctorandă, Școala Doctorală Științe ale Educației,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, RM,
ORCID: 0009-0001-9771-1401
E-mail: luiza.axinte21@gmail.com

Nicolae SILISTRARU,
doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, RM
ORCID: 0000-0001-9469-4434
E-mail: nsilistraru@gmail.com

Rezumat. Studiul analizează rolul basmului românesc ca instrument etnopedagogic în formarea identității etnice a elevilor din ciclul primar. Fundamentarea teoretică este ancorată în lucrările lui C.Cucoș, S.Cristea, N.Silistraru, T.Panco și L.Țurcan, care subliniază rolul culturii populare în dezvoltarea conștiinței culturale la vârsta școlară mică. În plan aplicativ, cercetarea utilizează un chestionar aplicat pe un eșantion de 52 de cadre didactice din învățământul primar, având ca scop investigarea modului în care basmul este folosit în activitatea didactică, a percepțiilor profesorilor și a dificultăților întâmpinate. Rezultatele arată că basmul este perceput ca având o valoare morală și culturală ridicată, însă utilizarea sa în formarea identității etnice este redusă. Lipsa formării etnopedagogice și a resurselor metodologice constituie principalele bariere. Studiul formulează sugestii concrete pentru optimizarea practicilor educaționale și pentru dezvoltarea formării continue în domeniul culturii populare.

Cuvinte-cheie: basm românesc, identitate etnică, etnopedagogie, cultură populară, educație identitară.

THE EDUCATIONAL VALUES OF FAIRYTALES IN FORMING ETHNIC IDENTITY IN PRIMARY STUDENTS

Abstract. The study analyzes the role of the Romanian fairy tale as an ethno-pedagogical tool in the formation of ethnic identity of primary school students. The theoretical foundation is anchored in the works of C.Cucoș, S.Cristea, N.Silistraru, T.Panco and L.Țurcan, who emphasize the role of popular culture in the development of cultural awareness at early school age. In terms of application, the research uses a questionnaire applied to a sample of 52 primary school teachers, aiming to investigate how the fairy tale is used in teaching, teachers' perceptions and the difficulties encountered. The results show that the fairy tale is perceived as having a high moral and cultural value, but its use in the formation of ethnic identity is low. The lack of ethno-pedagogical training and methodological resources constitute the main barriers. The study formulates concrete directions for optimizing educational practices and for the development of continuous training in the field of popular culture.

Keywords: romanian fairy tale, ethnic identity, ethnopedagogy, folk culture, identity development.

Introducere. Identitatea etnică reprezintă o dimensiune fundamentală a formării personalității copilului în etapa școlară mică. Aceasta include reprezentări, valori, simboluri și sentimente de apartenență la comunitatea culturală. În concepția lui C. Cucoș, identitatea etnică se constituie prin internalizarea valorilor culturale și prin procese de socializare, fiind o ancoră necesară într-o lume în

continuă schimbare [6]. S. Cristea subliniază că educația este, în mod inevitabil, un act de transmitere culturală, în cadrul căruia copilul își structurează raportarea la tradițiile comunității [5].

Cercetătoarele L. Țurcan și T. Panco consideră că identitatea etnică începe să se contureze încă din primii ani de școală, prin contactul cu limba maternă, tradițiile, simbolurile comunitare și crea-

țiile folclorice [13; 8]. În mediul rural, unde tradițiile sunt păstrate mai solid, procesul identitar capătă o vizibilitate sporită și o autenticitate aparte.

În acest context, *basmul românesc* se constituie într-un instrument deosebit de valoros în formarea identității culturale, datorită funcțiilor sale morale, simbolice și formative, fapt evidențiat în numeroase lucrări de folcloristică și pedagogie.

Discuții. *Identitatea etnică*, potrivit lui C. Cucos, este rezultatul unui proces complex de interiorizare a valorilor comunității, prin experiențe culturale repetate și semnificative [6]. Cristea confirmă această perspectivă, subliniind că actul educativ este, în esență, un act cultural [5]. T. Panco și L. Turcan arată că școala primară are un rol crucial în formarea conștiinței etnice, întrucât la această vârstă copiii sunt extrem de receptivi la simboluri, povești și modele tradiționale [8; 13].

Bîrlea și Amzulescu evidențiază structura arhaică și simbolurile ce reflectă mentalitatea tradițională [3; 1]. Șăineanu și Ispirescu arată că basmul transmite valori fundamentale: *binele, adevărul, dreptatea și modele eroice* accesibile copiilor [12; 7].

Prin urmare, analiza funcțiilor identitare, morale și formative ale basmului românesc evidențiază potențialul său educațional deosebit în cadrul învățământului primar. În pofida acestui potențial recunoscut în literatura de specialitate, nu se știe în ce măsură basmul este efectiv valorificat de către cadrele didactice în activitățile de zi cu zi și, mai ales, dacă această valorificare include o dimensiune identitară explicită.

În acest context s-a considerat necesară investigarea modului concret în care învățătorii utilizează basmul românesc în activitățile de la clasă, a cunoștințelor pe care le au despre funcțiile sale identitare și a nevoilor de formare profesională asociate.

Metodologie. Pornind de la aceste premise, prezentăm metodologia studiului realizat având ca eșantion 52 de învățători care își desfășoară activitatea în mediul rural în România județul Brăila, cu vechime la catedră între 0 și peste 20 de ani.

Studiul urmărește analizarea modului în care cadrele didactice din învățământul primar utilizează basmul românesc în activitatea didactică în vederea formării identității etnice a elevilor, precum și în identificarea reprezentărilor profesionale, dificultăților și nevoilor de sprijin asociate acestei practici educaționale.

Cercetarea a utilizat *metoda anchetei prin chestionar*. Elaborat de către echipa de cercetare, acesta

este alcătuit din 17 itemi (închiși, semi-închiși, Likert), grupați pe domenii: profilul respondenților, utilizarea basmului, percepții identitare, dificultăți, nevoi de formare.

Obiectivele chestionarului au fost:

- identificarea frecvenței utilizării basmului în activitatea didactică;
- analizarea reprezentărilor cadrelor didactice despre rolul identitar al basmului;
- evidențierea dificultăților întâmpinate în utilizarea basmului;
- identificarea nevoilor de formare profesională.

Procedura de cercetare a fost structurată în mai multe etape succesive, în conformitate cu principiile metodologice ale investigației pedagogice cantitative. În prima etapă a fost realizată elaborarea instrumentului de cercetare, având la bază literatura de specialitate din domeniul etnopedagogiei și al educației identitare. Chestionarul a fost supus unei validări de conținut, asigurându-se astfel claritatea formulării și relevanța itemilor pentru obiectivele studiului. În etapa a doua chestionarul a fost digitalizat și distribuit în format online, utilizând o platformă dedicată aplicațiilor educaționale. Participarea a fost voluntară, iar respondenții au fost informați cu privire la scopul cercetării și caracterul confidențial al răspunsurilor. Etapa a treia a constat în colectarea datelor pe o perioadă de două săptămâni, în cadrul căreia au fost înregistrate 52 de chestionare valide. Ulterior, datele au fost prelucrate prin metode statistico-descriptive (frecvențe, procente, compararea distribuțiilor) specifice cercetării pedagogice.

Limitele cercetării. Ca orice investigație empirică, studiul prezintă anumite limitări care trebuie avute în vedere în interpretarea rezultatelor:

- cercetarea utilizează un eșantion de conveniență, format din 52 de învățători, ceea ce nu permite generalizarea completă a concluziilor la nivel național, deși oferă indicii relevante asupra tendințelor existente în practica educațională curentă;
- instrumentul folosit (chestionarul) măsoară percepțiile declarative ale cadrelor didactice, fără a observa direct practicile reale desfășurate la clasă. Astfel, anumite răspunsuri pot fi influențate de factori subiectivi precum autoevaluarea pozitivă, dorința de conformitate sau percepția asupra așteptărilor profesionale;

- cercetarea se concentrează pe o zonă geografică predominant rurală, ceea ce poate influența reprezentările legate de cultura populară și tradiție. Diferențele între mediul urban și rural ar putea constitui o direcție valoroasă pentru studii viitoare;
- lipsa triangulării metodologice (de exemplu, observație, analiză de conținut, interviu) limitează profunzimea interpretării rezultatelor. Extinderea demersului prin metode complementare ar putea oferi o perspectivă mai amplă asupra modului în care basmul este integrat în educația identitară.

În pofida acestor limitări, studiul oferă date relevante, coerente și consistente, care contribuie în mod semnificativ la literatura de specialitate și la înțelegerea rolului basmului în formarea identității etnice a elevilor din ciclul primar.

Rezultate. În urma aplicării chestionarului și a prelucrării statistico-descriptive a datelor, rezultatele obținute oferă o imagine relevantă asupra modului în care cadrele didactice integrează basmul românesc în activitatea educațională, asupra percepțiilor profesionale legate de funcțiile sale formative și asupra dificultăților întâmpinate în utilizarea acestuia. Analiza datelor permite identificarea tendințelor generale, a zonelor în care basmul este valorificat în mod eficient, dar și a aspectelor ce necesită îmbunătățiri sau intervenții pedagogice.

Interpretarea rezultatelor devine astfel esențială pentru a înțelege, în termeni concreți, măsura în care potențialul etnopedagogic al basmului descris în fundamentarea teoretică se regăsește sau nu în practica educațională curentă. Secțiunea următoare prezintă principalele constatări ale studiului și relevanța lor pentru procesul de formare a identității etnice a elevilor din ciclul primar.

Analiza vechimii la catedră arată că majoritatea respondenților au experiență profesională considerabilă. Cel mai mare segment îl reprezintă învățătorii cu 11–15 ani vechime (28,8%). Un procent semnificativ, 21,2%, are peste 20 de ani de experiență. Cadrele didactice aflate la început de carieră (0–5 ani și 6–10 ani) constituie doar câte 11,5%, fapt care sugerează o distribuție predominant matură a eșanționului.

La întrebarea care a vizat *practicile de utilizare a basmului românesc în activitățile la clasă*, interpretările arată că basmul românesc este utilizat preponderent rar în activitățile didactice curente. Peste jumătate dintre cadrele didactice, mai exact 51,9%, declară că folosesc basmul doar de câteva ori pe an. Un procent semnificativ, 32,7%, afirmă că nu utilizează basmul aproape niciodată, ceea ce indică o integrare limitată a acestui conținut cultural în practica școlară. Utilizarea constantă este redusă:

- 15,4% folosesc basmul ocazional, aproximativ o dată pe lună;
- doar 1,9% îl utilizează de câteva ori pe lună;
- 3,8% îl folosesc foarte des, săptămânal sau mai frecvent.

Aceste date sugerează că, deși basmul reprezintă o resursă pedagogică valoroasă în formarea identității etnice, acesta nu este încă exploatat sistematic în învățământul primar.

Rezultatele confirmă necesitatea unor intervenții metodologice și formări profesionale care să încurajeze introducerea constantă a basmelor în activitățile educaționale.

Investigând *contextul utilizării basmului românesc în activitățile didactice*, analiza răspunsurilor evidențiază faptul că basmul românesc este utilizat cu precădere în cadrul disciplinelor din aria curriculară *Limbă și comunicare* și *Om și societate*. Cele mai frecvente contexte sunt:

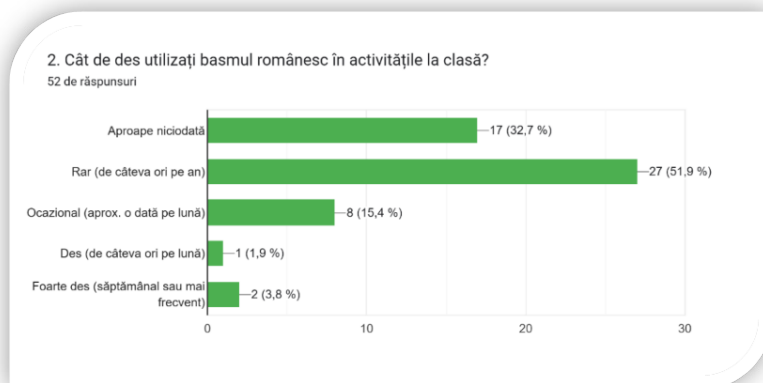

Figura 1. Rezultatele pentru itemul 2: Cât de des utilizați basmul românesc în activitățile la clasă?

- Limba și literatura română – 36,5%;
- Educație civică / Dezvoltare personală – 36,5%.

Aceste rezultate sugerează că învățătorii percep basmul ca pe o resursă relevantă atât pentru dezvoltarea competențelor lingvistice, cât și pentru formarea abilităților socio-emoționale și morale ale elevilor. Într-o măsură mai redusă, basmul este utilizat în:

- Proiecte tematice – 19,2%;
- Activități extracurriculare – 15,4%.

Este notabil faptul că nici un respondent nu a indicat utilizarea basmului în activități cu părinții (0%), ceea ce indică o posibilă oportunitate de extindere a colaborării școală-familie prin valorificarea culturii populare.

Datele confirmă, astfel, că basmul este integrat mai ales în activități structurale ale curriculumului, însă este insuficient valorificat în contexte nonformale sau comunitare, unde ar putea contribui semnificativ la dezvoltarea identității culturale a elevilor.

Referitor la *tipurile de basme utilizate de cadrele didactice*, rezultatele indică o preferință majoritară pentru basmele culte și cele populare consacrate:

- Basmele culte (Creangă, Ispirescu etc.) – 36,5%;
- Basmele populare din culegeri – 34,6%.

Aceste procente arată că repertoriul clasic rămâne principala sursă de inspirație în activitățile didactice, cadrele didactice preferând texte validate cultural și cu încărcătură identitară. Într-o măsură mai redusă, învățătorii utilizează:

- Basme adaptate sau rescrise – 21,2%;
- Basme locale / povești din comunitate – 7,7%.

Procentul scăzut al basmelor locale sugerează că valorificarea tradițiilor comunității nu este încă suficient integrată în procesul educativ, deși acest

tip de conținut are un potențial identitar ridicat. În ansamblu, datele arată că repertoriul tradițional al basmelor românești este prezent în activitățile didactice, însă integrarea poveștilor locale și a adaptărilor moderne rămâne limitată.

Analizând *scopurile principale ale utilizării basmului românesc în activitatea didactică*, rezultatele obținute evidențiază faptul că basmul românesc este utilizat predominant ca instrument de formare morală. Mai mult de jumătate dintre cadrele didactice participante, respectiv 53,8%, indică formarea valorilor morale drept principalul scop al utilizării basmului. Acest rezultat confirmă tradiția pedagogiei românești, în care basmul este considerat un vehicul privilegiat pentru transmiterea valorilor etice precum adevărul, dreptatea, curajul sau generozitatea. Într-o proporție de 21,2% învățătorii folosesc basmul pentru dezvoltarea literației (lectură, înțelegere, vocabular), ceea ce arată că basmul este perceput și ca un instrument eficient în consolidarea competențelor de comunicare. Dezvoltarea competențelor sociale (cooperare, empatie, respect) este menționată de 23,1% dintre respondenți, subliniind rolul basmului în cultivarea relațiilor interpersonale și a comportamentelor prosociale.

Este de remarcat că formarea identității etnice apare ca scop principal într-o proporție foarte redusă, de doar 1,9%, deși literatura de specialitate evidențiază potențialul semnificativ al basmului în acest sens. Această discrepanță sugerează existența unui decalaj între potențialul etnopedagogic al basmului și percepțiile sau prioritățile cadrelor didactice. În ansamblu, rezultatele arată că basmul este folosit mai ales pentru dezvoltarea dimensiunilor morale, lingvistice și socio-emoționale ale elevilor, în timp ce rolul identitar rămâne insuficient valorificat în practica școlară.

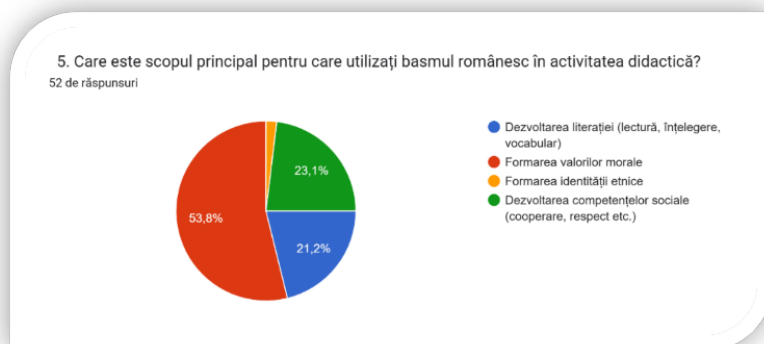

Figura 2. Rezultatele la itemul 5: Care este scopul principal privind utilizarea basmului românesc în activitatea didactică?

Dorind să analizăm *percepția cadrelor didactice asupra rolului basmului în formarea identității etnice*, răspunsurile indică faptul că majoritatea cadrelor didactice consideră basmul românesc un instrument cu impact semnificativ asupra formării identității etnice a elevilor din ciclul primar. Cel mai mare procent, 42,3%, acordă scorul maxim (5), indicând o încredere puternică în potențialul identitar al basmului.

Întrebați dacă basmul îi ajută pe elevi să cunoască valorile culturale și tradițiile poporului nostru, învățătorii au oferit date ce arată că majoritatea cadrelor didactice recunosc valoarea culturală a basmului românesc. Un procent impresionant, 84,6%, consideră că basmul îi ajută pe elevi să cunoască valorile culturale și tradițiile poporului român. Acest lucru confirmă percepția basmului ca instrument de transmitere a patrimoniului cultural imaterial. Doar 15,4% dintre respondenți au răspuns negativ, apreciind că basmul nu contribuie în mod semnificativ la cunoașterea tradițiilor. Rezultatul global indică o atitudine pozitivă și încurajatoare în raport cu potențialul formativ al basmului, confirmând relevanța sa în dezvoltarea conștiinței culturale a elevilor din ciclul primar.

Referitor la *percepția asupra valorii morale a personajelor din basme* majoritatea cadrelor didactice consideră că personajele din basmele românești reprezintă modele morale valoroase pentru elevi. Astfel, 86,5% dintre respondenți apreciază că basmul oferă exemple de conduită ce contribuie la dezvoltarea morală a copiilor, prin promovarea unor valori precum curajul, bunătatea, loialitatea, modestia sau spiritul de sacrificiu. Doar 15,4% dintre participanți consideră că personajele din basme nu constituie modele morale relevante, ceea ce poate indica fie o orientare pedagogică diferită, fie o percepție mai critică asupra valorilor transmise de personajele din basmele tradiționale.

Rezultatele confirmă tendințele evidențiate în literatura de specialitate, conform căroră basmul are o funcție moralizatoare puternică, sporind conturarea comportamentelor prosoziale și a unor repere axiologice stabile pentru elevii din ciclul primar. Rezultatele referitoare la *percepția cadrelor didactice asupra rolului basmului în dezvoltarea competențelor interculturale* arată o tendință puternică de subevaluare a rolului basmului în formarea competențelor interculturale. Majoritatea cadrelor didactice, 71,2%, au ales scorul minim (1), considerând că basmul românesc nu contribuie în mod semni-

ficativ la dezvoltarea capacității elevilor de a înțelege și a aprecia diversitatea culturală. Această distribuție indică faptul că învățătorii percep basmul în primul rând ca pe un instrument cu funcții identitare și morale, nu interculturale. Percepția este în concordanță cu tradiția pedagogică românească, unde basmul este asociat îndeosebi cu transmiterea identității și a valorilor comunitare, nu cu dimensiunea dialogului intercultural. Totuși, rezultatele deschid o posibilă direcție de formare profesională: dezvoltarea unor strategii didactice prin care basmele, atât românești cât și din alte culturi, pot deveni instrumente de înțelegere a diversității și de promovare a respectului intercultural.

Dorind să cercetăm *metodele didactice pe care le folosesc învățătorii în lucrul cu basmul*, analiza datelor relevă o diversitate de metode didactice folosite de cadrele didactice în predarea basmului, ceea ce arată un grad ridicat de creativitate metodologică. Cele mai utilizate metode sunt: Povestirea / repovestirea – 19,2%; Dramatizarea – 23,1%; Jocul de rol – 19,2%.

Aceste trei metode sunt caracteristice abordărilor interactive și expresive, facilitând implicarea elevilor în universul narativ al basmului, stimulând imaginația și favorizând interiorizarea valorilor morale și culturale. Într-o proporție moderată, respondenții utilizează: Lectura explicativă – 13,5%; Ilustrarea (desen, colaj) – 9,6%. Aceste practici contribuie la înțelegerea conținutului narativ și la dezvoltarea expresivității artistice, însă implică un nivel de participare mai redus decât metodele dramatice sau dialogice. Metodele utilizate cel mai puțin sunt: Scrierea creativă – 5,8%; Dezbateră morală – 3,8%; Proiectele tematice – 2%.

În ansamblu, datele sugerează o orientare preponderent spre metode narative și dramatice, care sunt ușor de aplicat și accesibile elevilor din ciclul primar, dar evidențiază necesitatea diversificării strategiilor didactice în vederea valorificării pe deplin a potențialului formativ al basmului.

Dacă ne referim la *tipurile de activități considerate cele mai eficiente în valorificarea basmului românesc*, datele arată că învățătorii percep activitățile expresive, dramatice și creative ca fiind cele mai eficiente în valorificarea basmului la clasă. Procentele cele mai ridicate sunt înregistrate pentru: Dramatizare / joc de rol – 23,1%; Povestire / repovestire – 23,1%.

Aceste rezultate confirmă faptul că abordările participative sunt considerate cele mai potrivite

pentru elevii din ciclul primar. Ele implică elevul în mod activ în procesul narativ, facilitând înțelegerea profundă a mesajelor și interiorizarea valorilor morale și identitare ale basmului.

Dorind să aflăm în ce măsură activitățile desfășurate au o componentă identitară explicită, rezultatele evidențiază un aspect esențial al cercetării: activitățile ce includ o componentă identitară explicită sunt foarte rare în practica pedagogică ordinară. Majoritatea covârșitoare a respondenților, 75%, au acordat scorul minim (1), indicând că activitățile pe care le desfășoară nu integrează în mod direct obiective identitare.

Aceste date arată că, deși învățătorii recunosc valoarea basmului în formarea identității culturale, această dimensiune rămâne foarte puțin integrată în proiectarea și realizarea activităților didactice. Rezultatele confirmă importanța studiului și justifică necesitatea incluziunii componentei identitare în curriculumul pentru ciclul primar.

Nevoile de sprijin identificate de cadrele didactice pentru valorificarea basmului în educație indică în mod clar că învățătorii resimt necesitatea unor resurse și forme de sprijin specifice pentru integrarea mai eficientă a basmului românesc în procesul educativ. Cele mai solicitate tipuri de sprijin sunt:

- Cursuri de formare în domeniul etnopedagogiei – 53,8%;
- Ghiduri metodice despre valorizarea basmului – 48,1%.

Aceste procente confirmă nevoia evidentă de formare continuă în domeniul educației identitare și al pedagogiei tradiționale. Cadrele didactice simt nevoia unui cadru teoretic și metodologic clar, care să le permită să valorifice basmul în mod structural, nu doar ocazional. În ansamblu, datele arată că învățătorii sunt deschiși la valorificarea basmului în formarea identității culturale, însă au nevoie de sprijin metodologic, formare profesională relevantă și resurse educaționale accesibile.

Dorind să aflăm care sunt dificultățile întâmpinate în valorificarea basmului românesc, am analizat răspunsurile ce evidențiază patru categorii principale de dificultăți cu care se confruntă învățătorii în procesul de valorificare a basmului românesc. Cea mai frecvent menționată dificultate este: lipsa formării etnopedagogice – 36,5%. Acest procent semnificativ confirmă din nou nevoia cadrelor didactice de a beneficia de programe de formare specializată, care să le ofere repere teoretice și instrumente prac-

tice pentru integrarea valorilor identitare în activitățile didactice.

În continuare, învățătorii indică:

- Lipsa timpului – 30,8%;
- Interesul scăzut al elevilor – 26,9%.

Lipsa timpului poate reflecta constrângerile curriculare și supraîncărcarea programei, ce limitează utilizarea unor texte extinse, precum basmele. Interesul scăzut al elevilor poate indica nevoia unor abordări mai atractive, moderne, interactive sau adaptate nevoilor actuale.

Rezultatele conturează imaginea unui sistem educațional în care potențialul identitar și formativ al basmului este recunoscut, dar insuficient valorificat, din cauza unor limitări metodologice și curriculare.

Întrebați care sunt sursele din care sunt preluate basmele utilizate în activitățile didactice, răspunsurile învățătorilor evidențiază o orientare predominantă către sursele editoriale consacrate, în special cărțile de basme. Majoritatea respondenților, 55,8%, indică faptul că preiau basmele utilizate în activitățile didactice din volume tipărite, ceea ce sugerează încrederea cadrelor didactice în sursele tradiționale, validate literar și cultural.

Manualele școlare reprezintă a doua sursă ca frecvență, fiind utilizate de 34,6% dintre respondenți. Acest rezultat confirmă că basmul rămâne prezent în conținuturile curriculare obligatorii, deși, după cum indică alte secțiuni ale studiului, folosirea sa rămâne adesea punctuală. Sursele digitale se situează la un nivel foarte redus: (Internetul – 9,6%).

Un aspect notabil este lipsa completă a menționării comunității locale ca sursă de basme (0%). Această absență confirmă valoarea redusă acordată oralității și tradiției locale în practica școlară actuală.

Participarea cadrelor didactice la cursuri de cultură populară, folclor sau etnopedagogie a fost itemul care ne-a oferit date importante, extrem de relevante pentru interpretarea generală a studiului. Datele arată că majoritatea covârșitoare a cadrelor didactice nu au beneficiat de formare profesională în domeniul culturii populare, al folclorului sau al etnopedagogiei. Concret:

- 94,2% dintre respondenți declară că nu au participat niciodată la astfel de cursuri.

Acest rezultat confirmă, într-o manieră directă, lipsa de formare specifică în domeniul integrării valorilor identitare și etnopedagogice în activitatea didactică.

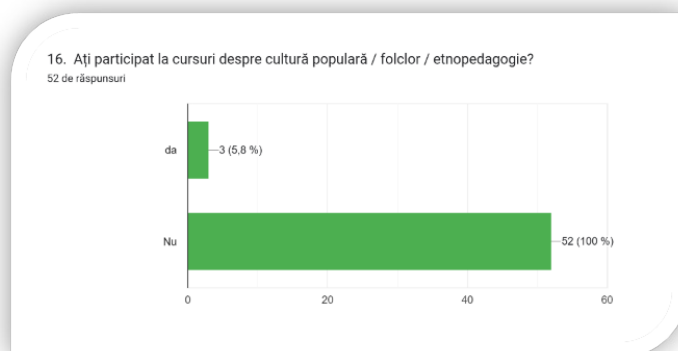

Figura 3. Răspunsurile la itemul 16: Ați participat la cursuri despre cultură populară/ folclor/etnopedagogie?

Gradul de utilitate perceput al unui curs de formare dedicată valorificării basmului în formarea identității etnice a fost itemul ce a evidențiat în mod clar interesul ridicat al cadrelor didactice pentru formarea profesională în domeniul etnopedagogiei și al educației identitare. Majoritatea respondenților, 69,2%, acordă scorul maxim (5), considerând un astfel de curs extrem de util

Aceste date, corelate cu faptul că 94,2% dintre învățători nu au participat niciodată la cursuri de cultură populară sau etnopedagogie (secțiunea 5.16), confirmă o nevoie profesională majoră și justificată. Cadrele didactice își exprimă în mod explicit dorința de a beneficia de formare specifică, pentru a putea integra în mod coerent și sistematic basmul românesc în formarea identității culturale a elevilor. Acest rezultat reprezintă una dintre cele mai grăitoare concluzii ale studiului, demonstrând nu doar interesul cadrelor didactice, ci și potențialul real de transformare a practicilor educative.

Concluzii. Rezultatele studiului confirmă importanța basmului românesc ca resursă educațională relevantă pentru formarea identității etnice a elevilor din ciclul primar, în concordanță cu literatura de specialitate din domeniul etnopedagogiei și educației culturale. Conform concepțiilor teoretice formulate de C.Cucoș, identitatea etnică reprezintă un proces complex de interiorizare a valorilor și simbolurilor proprii comunității, proces în care școala are un rol fundamental. Cristea subliniază caracterul cultural al oricărui demers educativ, iar cercetătoarele Panco și Țurcan evidențiază contribuția limbii materne, a folclorului și a tradițiilor în consolidarea identității culturale încă din ciclul primar.

Concluziile studiului se aliniază acestor perspective teoretice, evidențiind următoarele aspecte principale:

- *Cadrele didactice recunosc potențialul identitar al basmului, dar îl valorifică insuficient.* 63,5% dintre învățători consideră că basmul contribuie în mod semnificativ la formarea identității etnice, iar 84,6% afirmă că basmul facilitează cunoașterea valorilor și tradițiilor poporului român. Aceste rezultate confirmă afirmațiile lui N.Silistraru privind rolul central al pedagogiei populare în transmiterea valorilor identitare;
- *Învățătorii se confruntă cu o lipsă a pregătirii etnopedagogice.* 94,2% dintre cadrele didactice nu au participat niciodată la cursuri de cultură populară, folclor sau etnopedagogie, iar 36,5% indică lipsa formării ca dificultate majoră. Aceasta confirmă afirmațiile lui S.Baciu privind necesitatea unei formări sistematice a învățătorilor în domeniul pedagogiei tradiționale;
- *Cadrele didactice își exprimă în mod clar nevoia de formare.* 69,2% consideră extrem de util un curs de formare dedicat valorificării basmului în formarea identității etnice. Rezultatul susține argumentele specialiștilor moldoveni (Panco, Țurcan, Silistraru) privind importanța profesionalizării educației identitare;
- *Constrângerile curriculare influențează utilizarea basmului.* Lipsa timpului (30,8%) și interesul scăzut al elevilor (26,9%) sunt dificultăți importante, sugerând nevoia unor strategii didactice moderne și adaptate, precum și a integrării sistematice a folclorului în curriculum.

Studiul demonstrează că basmul românesc are un potențial major în formarea identității etnice a elevilor, confirmând teoriile etnopa-

gogice formulate de C.Cucoș, S.Cristea, T.Panco, L.Țurcan și N.Silistraru. Totuși, în lipsa formării de specialitate și a resurselor metodologice, acest potențial rămâne parțial valorificat. Autorii consideră necesară dezvoltarea unor pro-

grame de formare continuă, a unor ghiduri metodice și a unor resurse educaționale specifice, precum și integrarea explicită a conținuturilor identitare în curriculumul pentru ciclul primar, în spiritul pedagogiei populare.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. AMZULESCU A. *Studii de folclor*. București: Editura Minerva, 1981. ISBN 973-21-0107-9.
2. BACIU S. *Etnopedagogia: repere teoretice și aplicații educaționale*. Chișinău: CEP USM, 2020. ISBN 978-9975-79-394-9.
3. BÎRLEA O. *Antologia folclorului românesc*. București: Editura Minerva, 1969. ISBN 973-21-1193-X.
4. CREANGĂ I. *Povești*. Chișinău: Editura Litera, 2015. ISBN 978-606-33-1845-0.
5. CRISTEA S. *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculumului*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2008. ISBN 978-973-30-2673-9.
6. CUCOȘ C. *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*. Iași: Editura Polirom, 2000. ISBN 973-683-536-7.
7. SPIRESCU P. *Basmе populare românești*. București: Editura Minerva, 1985. ISBN 973-21-0006-2.
8. PANCO T. *Etnopedagogie. Ghid metodologic*. Chișinău: CEP USM, 2019. ISBN 978-9975-49-253-8.
9. PĂNIȘOARĂ I.-O., PĂNIȘOARĂ G. *Comunicare și abilități sociale*. Iași: Editura Polirom, 2005. ISBN 973-681-907-X.
10. POPESCU-NEVEANU P. *Dicționar de psihologie*. București: Editura Albatros, 1978 (ed. reeditată). ISBN 973-24-0080-8.
11. SILISTRARU N. *Etnopedagogie și educație*. Chișinău: Editura CEP al UST, 2021. ISBN 978-9975-76-295-3.
12. ȘĂINEANU L. *Basmеle române. Studiu de folclor*. București: Editura Minerva, 1978. ISBN 973-21-0181-6.
13. ȚURCAN L. *Identitate culturală și educație*. Chișinău: Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”, 2021. ISBN 978-9975-46-389-7.